

2018-09-04
RPW/50296/2018 P

Pan Jarosław Gowin

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

dotyczy klasyfikacji dziedzin nauki i dyscyplin naukowych

Szanowny Panie Premierze,

Termin składania uwag do projektu Rozporządzenia w sprawie dziedzin i dyscyplin naukowych minął z końcem sierpnia, ale wyjazd nie pozwolił mi na złożenie uwag w terminie. Wprawdzie jako osoba prywatna nie znajdującą się w rozdzielniku instytucji przewidzianych do konsultowania Rozporządzenia nie jestem formalnie upoważniony do przedkładania uwag, ale po zapoznaniu się z wystąpieniami kilku instytucji w tej sprawie i biorąc pod uwagę fakt, że byłem dwukrotnie dziekanem Wydziału w Politechnice Warszawskiej, członkiem KBN I, II i V kadencji, członkiem Rady Nauki, przewodniczącym zespołów roboczych i opiniodawczych przy Ministrze Nauki (25 lat temu uczestniczyłem w sporach o zmniejszenie liczby dyscyplin), a także mam rozeznanie jaka jest organizacja badań naukowych w niektórych krajach (jestem np. członkiem zagranicznym Academie d'Agriculture de France) i obserwując zaniepokojenie środowisk naukowych konsekwencjami wprowadzenia Rozporządzenia w formie przedstawionej w Projekcie oraz w związku z tym nerwowymi działaniami zmierzającymi do podziałów istniejących jednostek, tworzenia nowych jednostek skłócającymi często dobrze współpracujące obecnie zespoły naukowe, postanowiłem przedłożyć do rozważenia następujące (nie wyczerpujące całości problemu) propozycje dotyczące mojej i pokrewnych dyscyplin. Jestem emerytowanym profesorem Politechniki Warszawskiej i czynnym profesorem Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie (od 1 października 2018 Lotniczej Akademii Wojskowej).

Ze względu na duże niezadowolenie bliskich mi środowisk klasyfikacją przewidzianą w Rozporządzeniu, przewidujących wielkie zamieszanie w nadawaniu stopni naukowych i tytułu naukowego oraz kształcenia na dotychczasowych kierunkach studiów uważam, że w najbliższym czasie będzie konieczna nowelizacja klasyfikacji. Dlatego też obszerniejsze komentarze przedstawię już po wejściu w życie Rozporządzenia. W tym momencie dodam tylko, że eksperci uczestniczący w opracowywaniu klasyfikacji wyjaśniali na spotkaniach, że niewiele mogli zrobić zgodnie z logiką i z obecnym stanem rzeczy, ponieważ były narzucone maksymalne liczby dyscyplin w poszczególnych dziedzinach. Obecny stan i perspektywy rozwojowe dyscyplin, a także potrzeby kształcenia oraz prac rozwojowych dla przemysłu

powinny stanowić punkt wyjścia do dyskusji, a nie ściśle liczby według OECD. Na potrzeby statystyk OECD można opracować tabelę korelacyjną dyscyplin. Również argument, że zmniejszenie liczby dyscyplin ułatwi ocenę jednostek naukowych jest chybiony, bo przy obecnym podejściu jest to problem nierozwiązalny, i przypisuje się mu zbyt dużą wagę. Od 30 lat wiadomo, że nie można stosować tych samych kryteriów oceny do Instytutów PAN, szkół wyższych i jednostek badawczo rozwojowych. Było to 10 czy 15 lat temu, kiedy jednostki szkół wyższych i jbr-y otrzymały rażąco niskie oceny w porównaniu z jednostkami PAN, więc po masowych odwołaniach unieważniono ocenę i przeprowadzono ją od nowa. Problem jest więc poważniejszy i nowa klasyfikacja go nie rozwiąże.

Po zapoznaniu się z projektem Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 lipca 2018 w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych będą wdzięczny za rozpatrzenie następujących uwag i propozycji. Wynikają one głównie z interpretacji ustępu 3 w artykule 5 Ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”. W tym ustępie jest zapis, że przy klasyfikacji dziedzin i dyscyplin naukowych będzie uwzględniane bezpieczeństwo państwa.

Proponuję więc następujące uzupełnienia :

1. W dziedzinie nauk inżynierskich i technicznych dodać dyscyplinę „geodezja i inżynieria geoprzestrzenna”. Poza argumentami podnoszonymi w tej sprawie przez konwent dziekanów wydziałów kształcących na kierunku studiów „geodezja i kartografia” oraz postulatami kilku instytucji centralnych, dla których współczesna geodezja jest ważnym czynnikiem współdecydującym o innowacyjności i bezpieczeństwie, pragnę dodać argumenty o ważności wielu specjalności geodezyjnych dla badań naukowych, kształcenia i działalności operacyjnych w zakresie obronności. Dla tych zadań bazy danych przestrzennych, cyfrowe mapy, zdjęcia z pułapu samolotów i dronów, a szczególnie zdjęcia satelitarne oraz satelitarne wyznaczanie pozycji w systemach GNSS stanowią źródła danych do badań i codziennych zadań operacyjnych. W zakresie wojskowej nawigacji lotniczej geodezja, szczególnie geodezja satelitarna oraz teledetekcja lotnicza i satelitarna dostarczają podstawowych danych i metod korzystania z tych danych. Utrzymanie dyscypliny naukowej geodezja ma istotne znaczenie również dla innych rodzajów wojsk, takich jak artyleria, wojska rakietowe, marynarka wojenna, która w oparciu o geodezję satelitarną rozwija satelitarne metody nawigacji morskiej.

Nie powinien być również obojętny fakt, że geodezja, nazywana przez wieki geometrią praktyczną, a uprawiający ją geometrami, jest obok astronomii i matematyki jedną z najstarszych nauk. Jej eliminacja z klasyfikacji to strata dla kultury technicznej.

2. W dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych dodać dyscyplinę „astronomia i kosmonautyka”.

Astronomia jest jedną z najstarszych nauk i mimo małej liczby samodzielnych placówek naukowych powinna być ze względów historycznych i kulturotwórczych utrzymana jako samodzielna dyscyplina. Liczba pracowników naukowych jest

znacznie większa niż by to wynikało tylko z samodzielnych placówek naukowych (CAMK, CBK, planetaria i obserwatoria astronomiczne) . Znajdują się oni również w wielu katedrach i laboratoriach uniwersytetów i politechnik. Pominięcie astronomii jest wielkim błędem i historycznym i ze względu na wielkie osiągnięcia współczesnej polskiej astronomii.

Kosmonautyka rozwija się w ostatnich latach bardzo dynamicznie również w Polsce. Po przystąpieniu Polski do Europejskiej Agencji Kosmicznej i stworzeniu Polskiej Agencji Kosmicznej badania i prace rozwojowe w tym zakresie wyrażane nakładami finansowymi osiągnęły wielokrotny wzrost. Przy Prezydium PAN działa Komitet Badań Kosmicznych i Satelitarnych.

Rozwój badań w zakresie kosmonautyki jest ważny również dla obronności kraju. Polska uruchomiła prace nad dwoma satelitami obserwacji Ziemi, w tym dla wojskowego rozpoznania obrazowego. Teorie wyznaczania orbit są ważne nie tylko dla pozycjonowania satelitarnego, ale również dla balistyki wojskowej.

3. Dodać nową dziedzinę nauk „ 9. Dziedzina nauk wojskowych i nauk o bezpieczeństwie państwa” , a w niej dwie dyscypliny naukowe : 1. Techniczne nauki wojskowe i nauki o bezpieczeństwie państwa, 2 . historyczne oraz społeczne nauki wojskowe i nauki o bezpieczeństwie państwa.

W uzasadnieniu do projektu Rozporządzenia mówi się wprawdzie, że mimo braku takiej dyscypliny w wykazie OECD, wprowadza się dyscyplinę „nauki o bezpieczeństwie” w dziedzinie nauk społecznych, ale ta propozycja nie oddaje ważności prowadzonych obecnie i planowanych badań naukowych w zakresie nauk wojskowych i bezpieczeństwa państwa oraz faktu, że są to głównie badania w obszarze nauk technicznych. Obecny potencjał naukowy jaki prezentują cztery akademie wojskowe (w Warszawie, Dęblinie, Wrocławiu i Gdyni) , Akademia Sztuki Wojennej w Rembertowie, kilka instytutów badawczych wojskowych i cywilno-wojskowych, placówki badawcze przy rodzajach sił zbrojnych, upoważnia do przedstawienia powyższej propozycji. W najbliższych latach intensywność badań naukowych dla obronności wzrośnie w związku z realizacją offsetów przy dużych zakupach sprzętu dla różnych rodzajów sił zbrojnych. Powstaną więc nowe placówki badawcze i nowe laboratoria.

W zakresie bezpieczeństwa państwa są powszechnie znane zagrożenia wynikające z wojny hybrydowej, cyberataków, zagrożenia terrorystycznego, zabezpieczania masowych imprez, bezpieczeństwa indywidualnego w Internecie i inne problemy. Niezależnie od badań na ten temat prowadzonych w różnych dyscyplinach naukowych jest potrzebne wydzielenie oddzielnego, harmonizującego wszystko strumienia badań.

Z poważaniem

Dęblin, 3 września 2018